

Tisková zpráva

Nový typ koronaviru – zájem, obavy a očekávání české veřejnosti - září 2020

- ⊙ Tři čtvrtiny (75 %) českých občanů starších 15 let se v září 2020 velmi či spíše zajímaly o vývoj situace okolo šíření nového typu koronaviru, který způsobuje onemocnění COVID-19.
- ⊙ O vlastní zdraví se v souvislosti s šířením koronaviru obávaly v září téměř tři pětiny (57 %) českých občanů, což je nejvíce za celé sledované období, tj. od května letošního roku.
- ⊙ Veřejnost se stále hodně obává i o zdraví svých blízkých, když tyto obavy pociťují téměř tři čtvrtiny české populace (74 %, v tom 34 % rozhodně). Aktuální výsledek je tak srovnatelný se situací v květnu 2020.
- ⊙ Co se týče dalšího vývoje situace ohledně šíření koronaviru v České republice, v Evropě i ve světě, byla v září česká veřejnost značně pesimistická.
- ⊙ Z časového srovnání vyplývá, že v červenci a v září byli čeští občané k dalšímu vývoji situace ohledně šíření koronaviru podstatně skeptičtější než v druhé polovině června.

Zpracovala:

Naděžda Čadová

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 588; e-mail: nadezda.cadova@soc.cas.cz

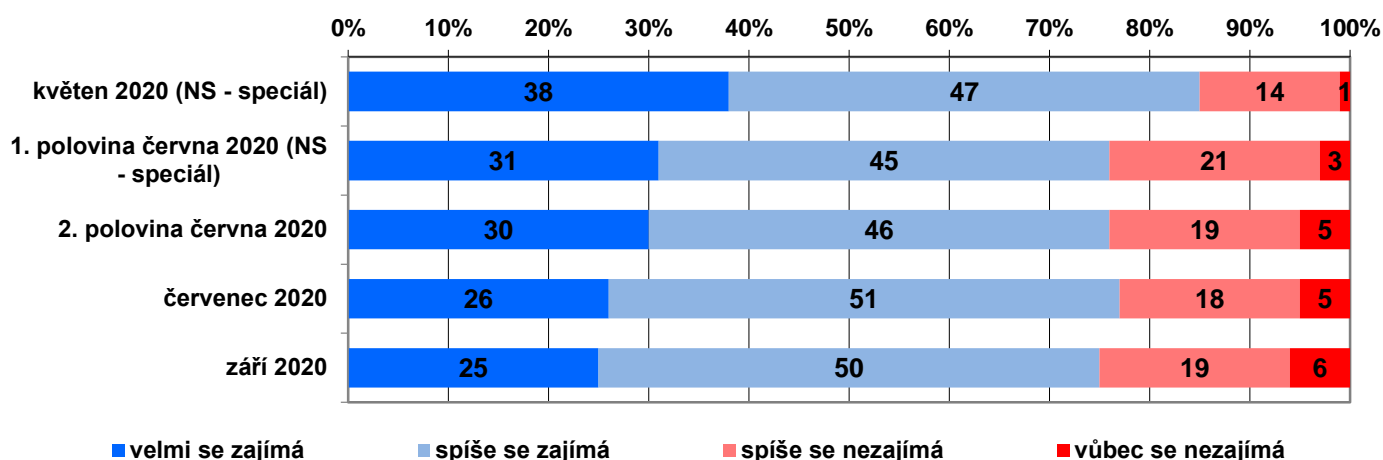
Centrum pro výzkum veřejného mínění se ve svém výzkumu realizovaném v polovině září 2020 zaměřilo na koronavirovou krizi a zkušenosti občanů s ní. Všech respondentů jsme se v něm zeptali, zda se zajímají, nebo nezajímají o vývoj situace okolo šíření koronaviru, který způsobuje onemocnění COVID-19.¹ Graf 1 zachycuje výsledky aktuálního výzkumu, srovnání s předchozími výzkumy CVVM a se dvěma speciálními výzkumy, v nichž za znění otázek a design výzkumu zodpovídalo CVVM a data sbírala společnost Median prostřednictvím online panelu (CAWI) a telefonického dotazování (CATI).

V polovině září 2020 se o vývoj situace v souvislosti s šířením koronaviru, který způsobuje onemocnění COVID-19, čtvrtina (25 %) českých občanů starších 15 let zajímala velmi a další polovina (50 %) spíše. Téměř pětina (19 %) dotázaných občanů se pak podle svých slov o vývoj této situace spíše nezajímala a pouze přibližně dvacetina (6 %) dotázaných se o vývoj situace vůbec nezajímala.

V našem speciálním výzkumu realizovaném v květnu a v první polovině června jsme respondentům položili stejnou otázku, pouze s mírně odlišnými možnostmi odpovědí (viz poznámku pod čarou 1), v pravidelném výzkumu realizovaném v druhé polovině června a v červenci pak byla otázka položena ve stejném znění. Celkový podíl občanů, kteří se zajímají o situaci ohledně šíření nového typu koronaviru, se v období od první poloviny června až do poloviny září téměř neměnil a byl o něco nižší než v květnu 2020, když zájem projevilo v září 2020 oproti květnu 2020 o 10 procentních bodů méně respondentů. Oproti poslednímu šetření realizovanému v červenci 2020 se v aktuálním výzkumu významně nezměnil ani podíl těch, kteří se o situaci „velmi zajímají“, a zůstává tak nižší než v červnu a v květnu.

¹ Znění otázky: „Zajímáte se, nebo se nezajímáte o vývoj situace okolo šíření koronaviru SARS-CoV-2, který způsobuje onemocnění COVID-19?“ Možnosti odpovědí Naše společnost - speciál: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne / Možnosti odpovědí Naše společnost: velmi se zajímáte, spíše se zajímáte, spíše se nezajímáte, vůbec se nezajímáte.

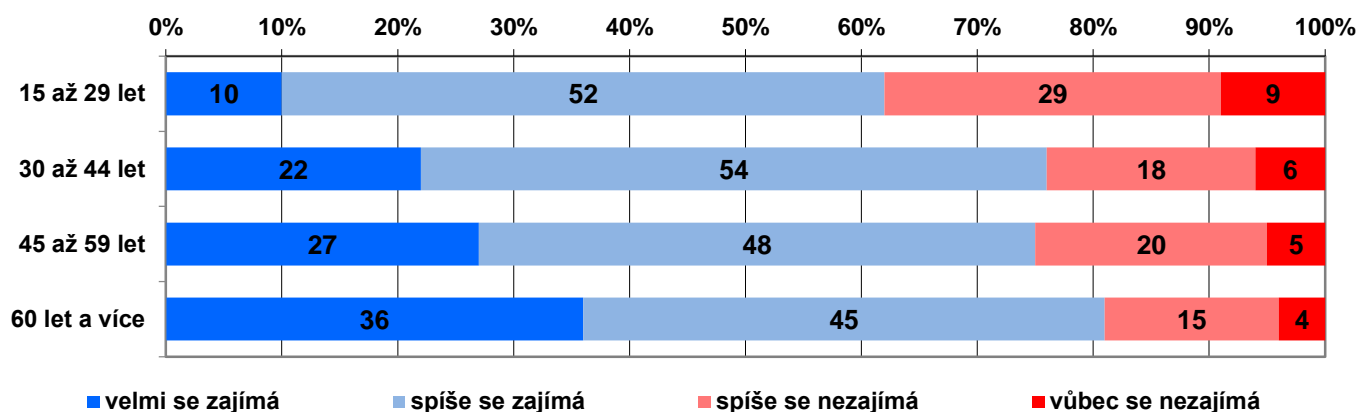
Graf 1: Zájem o vývoj situace okolo šíření koronaviru, který způsobuje onemocnění COVID-19 (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 5. – 20. 9. 2020, 951 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 18. – 29. 7. 2020, 972 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. Naše společnost, 20. 6. – 2. 7. 2020, 1013 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. Naše společnost – speciál červen 2020, 4. - 17. 6. 2020, 1011 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI. Naše společnost – speciál květen 2020, 7. - 23. 5. 2020, 1043 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Zájem o situaci okolo šíření koronaviru je vyšší mezi ženami (zajímá se 78 % žen a 71 % mužů). Větší zájem rovněž projevovali důchodci, lidé žijící ve velkých městech (od 80 tisíc obyvatel výše) a obyvatelé Čech oproti Moravanům, zejména pak respondenti žijící v Praze a kraji Libereckém, Jihočeském nebo Plzeňském. Velmi výrazné rozdíly jsme pak zjistili podle věku, podrobněji je zachycuje graf 2. Z něj je patné, že podíl těch, kteří se o situaci kolem šíření nového typu koronaviru velmi zajímají, s věkem postupně roste, přičemž nejvyšší je mezi respondenty staršími 60 let. Z hlediska vzdělání se pak nejvíce respondentů, kteří se nezajímají, vyskytuje mezi lidmi se základním vzděláním, často se ale jedná o lidi z nejmladší věkové kategorie (15 až 19 let) a studenty.

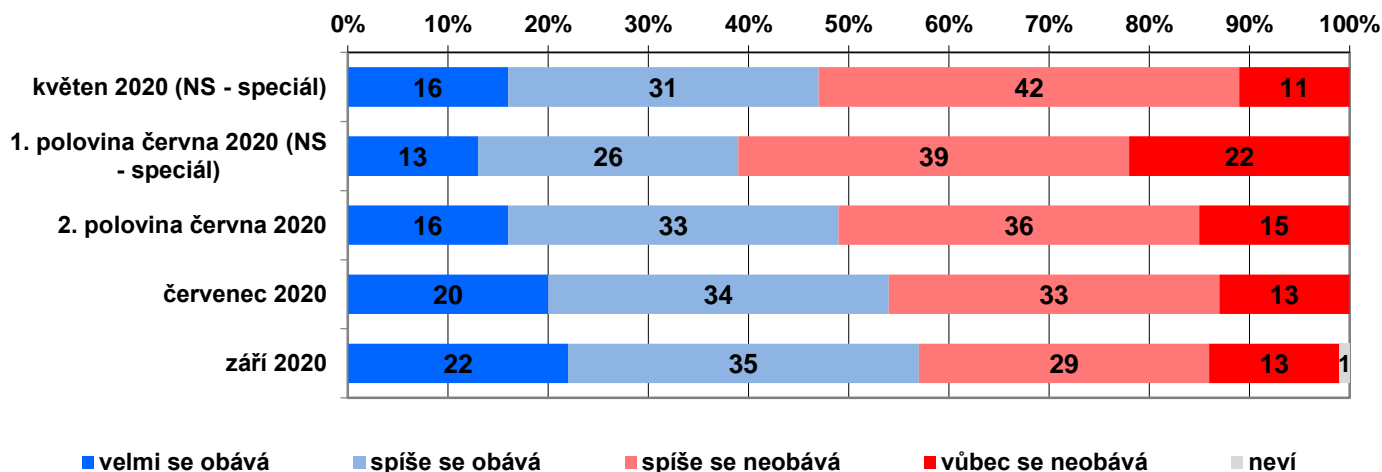
Graf 2: Zájem o vývoj situace okolo šíření koronaviru, který způsobuje onemocnění COVID-19 podle věku (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 5. – 20. 9. 2020, 951 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

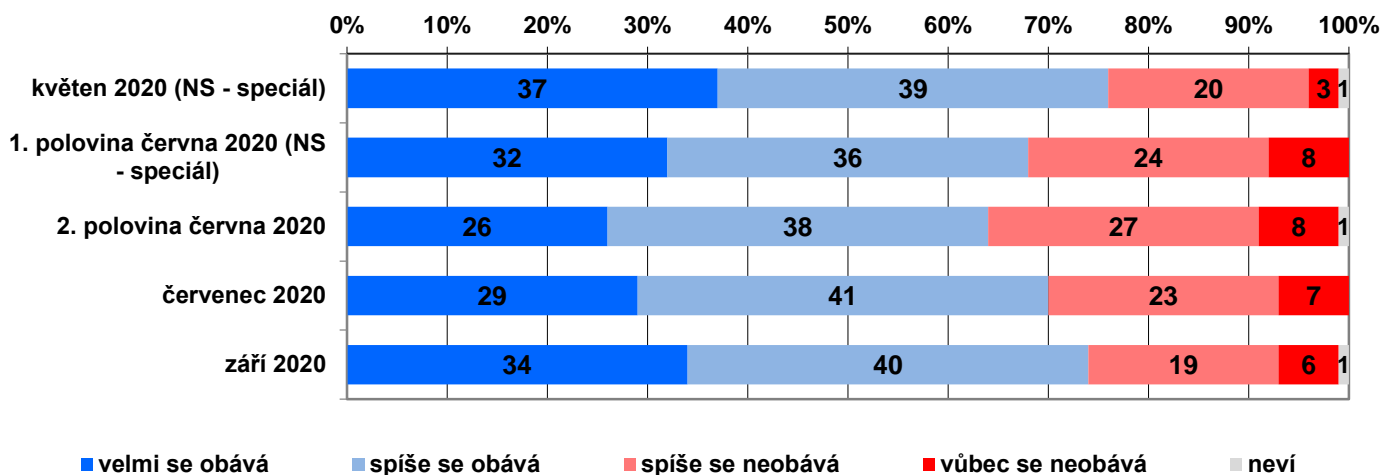
V rámci zářijového šetření byla respondentům znovu položena otázka, v jaké míře se obávají o vlastní zdraví a o zdraví svých blízkých.² V našem výzkumu z druhé poloviny června a z července i ve speciálních výzkumech realizovaných v květnu a v první polovině června byla respondentům položena stejná otázka, aktuální výsledky i časové srovnání nabízejí grafy 3a a 3b.

Graf 3a: Míra obav o vlastní zdraví v souvislosti se šířením koronaviru (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 5. – 20. 9. 2020, 951 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 18. – 29. 7. 2020, 972 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. Naše společnost, 20. 6. – 2. 7. 2020, 1013 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. Naše společnost – speciál červen 2020, 4. - 17. 6. 2020, 1011 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI. Naše společnost – speciál květen 2020, 7. - 23. 5. 2020, 1043 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Graf 3b: Míra obav o zdraví svých blízkých v souvislosti se šířením koronaviru (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 5. – 20. 9. 2020, 951 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 18. – 29. 7. 2020, 972 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. Naše společnost, 20. 6. – 2. 7. 2020, 1013 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. Naše společnost – speciál červen 2020, 4. - 17. 6. 2020, 1011 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI. Naše společnost – speciál květen 2020, 7. - 23. 5. 2020, 1043 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

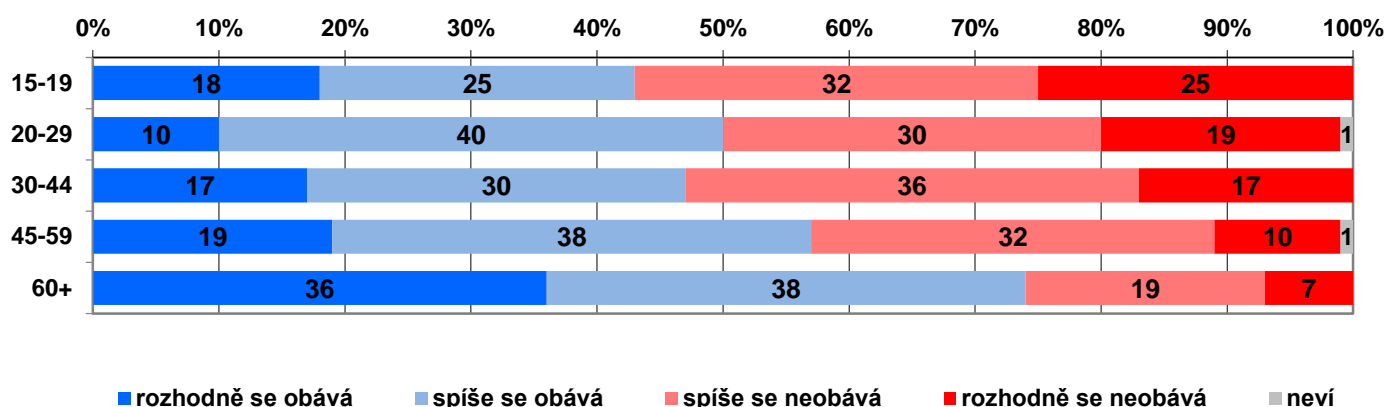
² Znění otázky: „Jak moc, pokud vůbec, se v souvislosti se šířením koronaviru obáváte: a) o vlastní zdraví, b) o zdraví svých blízkých, Varianty odpovědí: rozhodně se obávám, spíše se obávám, spíše se neobávám, rozhodně se neobávám.“

O vlastní zdraví se v souvislosti s šířením koronaviru obávaly v září téměř tři pětiny (57 %) českých občanů, což je nejvíce za celé sledované období, tj. od května letošního roku, a nejvyšší je rovněž podíl těch, kteří se o své zdraví „rozhodně obávají“ (22 %), i když rozdíl oproti předchozímu výzkumu z července 2020 nejsou statisticky významné. V porovnání s druhou polovinou června se o vlastní zdraví obává o 8 procentních bodů více lidí, v porovnání s první polovinou června pak dokonce o 18 procentních bodů více a v porovnání s květnem o 10 procentních bodů více.

Veřejnost se stále hodně obává i o zdraví svých blízkých, když tyto obavy pociťují téměř tři čtvrtiny české populace (74 %, v tom 34 % rozhodně). Aktuální výsledek je tak srovnatelný se situací v květnu 2020, ve všech ostatních realizovaných výzkumech byly obavy o zdraví blízkých nižší než v současnosti, když v druhé polovině června, kdy byly obavy prozatím nejnižší, se o zdraví svých blízkých obávalo o 10 procentních bodů méně lidí než nyní.

Rozdíly v obavách o vlastní zdraví i o zdraví svých blízkých v souvislosti s šířením nového typu koronaviru panovaly mezi muži a ženami. Ženy se k obavám o vlastní zdraví přiznávaly výrazně častěji (62 % žen, 53 % mužů) a rovněž častěji uváděly, že se obávají o zdraví svých blízkých (79 % žen, 69 % mužů). Více se o vlastní zdraví i o zdraví blízkých osob obávají lidé starší 60 let a důchodci. Obavy o vlastní zdraví pak také postupně rostou se zhoršujícím se hodnocením vlastního zdraví. Rozdíly v obavách o vlastní zdraví v jednotlivých věkových kohortách podrobněji zachycuje graf 4.

Graf 4: Obava o vlastní zdraví podle věkových kohort (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 5. – 20. 9. 2020, 951 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Všech respondentů jsme se ve výzkumu dále zeptali, jak se situace v souvislosti s šířením nového typu koronaviru bude podle jejich názoru vyvíjet v dalších měsících, a to na úrovni České republiky, Evropy a celosvětově.³ Výsledky zachycuje graf 5.

Co se týče vývoje situace ohledně šíření koronaviru v České republice, v Evropě i ve světě, byla v září česká veřejnost značně pesimistická. V případě dalšího vývoje situace kolem koronaviru ve světě její zlepšení očekávala jen desetina (10 %) českých občanů (v tom 2 % se domnívala, že se situace „rozhodně zlepší“ a 8 %, že se „spíše zlepší“), necelá pětina (16 %) si myslela, že situace „zůstane stejná“, a téměř dvě třetiny (66 %) očekávaly, že se situace ještě zhorší (v tom 41 % se domnívalo, že se situace „spíše zhorší“, a 25 %, že se „rozhodně zhorší“). Necelá desetina (8 %) oslovených neuměla na položenou otázku odpovědět a zvolila možnost „nevím“.

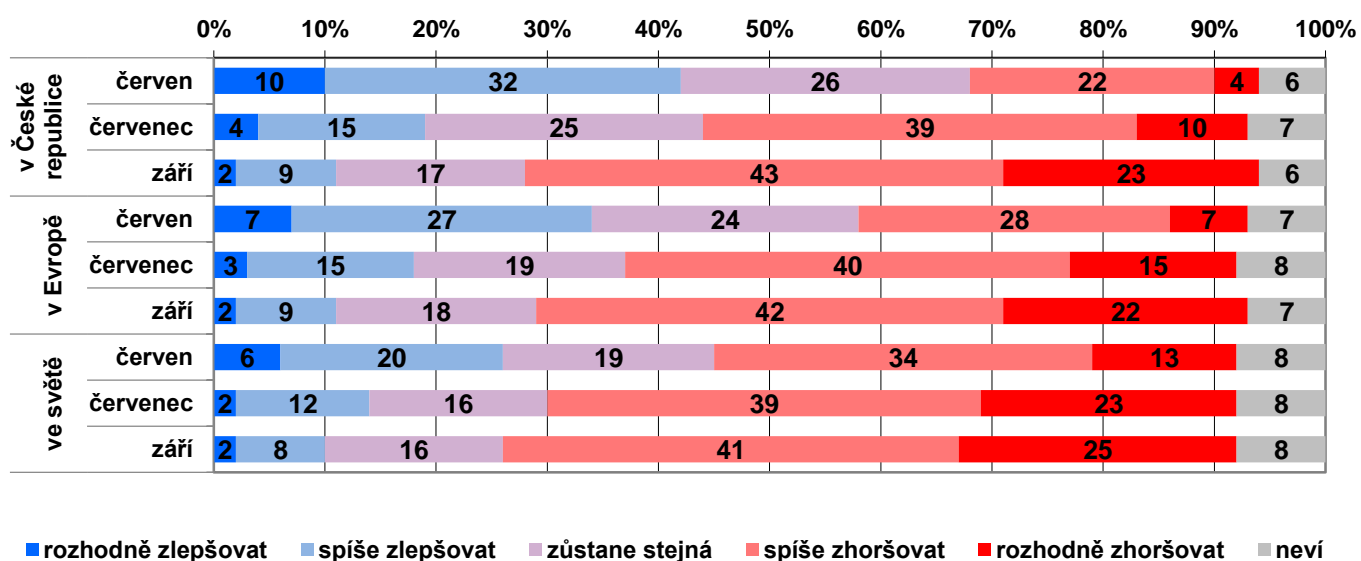
Značně pesimisticky pak v září 2020 pohlížela česká veřejnost rovněž na vývoj situace ohledně šíření koronaviru v České republice a v Evropě, když její zlepšení očekávala v obou případech jen o málo více než desetina dotázaných (shodně 11 % v ČR i v Evropě). Názor, že situace zůstane přibližně stejná, vyjádřila v případě České republiky i Evropy necelá pětina oslovených (17 % v ČR, 18 % v Evropě). Zhoršení aktuální situace v naší zemi v souvislosti s šířením koronaviru se obávaly téměř dvě třetiny občanů (66 %, podle 43 % se situace bude „spíše zhoršovat“, podle

³ Znění otázky: „Myslíte si, že se situace ohledně šíření koronaviru bude v příštích měsících zhoršovat, nebo zlepšovat? a) V České republice, b) v Evropě, c) ve světě?“ Možnosti odpovědí: rozhodně zlepšovat, spíše zlepšovat, zůstane stejná, spíše zhoršovat, rozhodně zhoršovat.

23 % se bude „rozhodně zhoršovat“) a podobné rozložení názorů bylo i v případě Evropy, kde zhoršení očekává 64 % české veřejnosti (v tom podle 42 % se situace bude „spíše zhoršovat“, podle 22 % se bude „rozhodně zhoršovat“).

Z časového srovnání s výzkumy realizovanými v červnu a v červenci vyplývá, že pesimismus a skepse ve vztahu k dalšímu vývoji situace ohledně šíření koronaviru v české společnosti roste. Zatímco v červnu letošního roku převažoval pesimismus pouze ve vztahu k vývoji ve světě, kdežto ve vztahu k Evropě byly oba tábory vyrovnané a v případě České republiky dokonce převážil optimistický pohled na věc, v současnosti vidí česká veřejnost situaci značně černě na všech 3 úrovních, přičemž mezi nimi není prakticky žádný rozdíl. Zde ještě stojí za připomenutí, že výzkum proběh v polovině září, kdy se situace zejména v naší zemi sice již viditelně zhoršovala, zdaleka však nebyla tak vyhrocená jako nyní.

Graf 5: Změna situace ohledně šíření koronaviru v příštích měsících (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Z podrobnější analýzy vyplynulo, že v očekávání dalšího vývoje situace ohledně šíření koronaviru v České republice, v Evropě a ve světě se nijak významně neliší muži a ženy ani lidé různého věku a vzdělání. Názor, že se situace bude rozhodně zhoršovat, se častěji objevil u respondentů, kteří podle svých slov o vývoj aktuální situace velmi zájímají, a u dotázaných, kteří hodnotí svůj zdravotní stav jako špatný. Lidé, kteří očekávají další zhoršování situace ohledně šíření koronaviru, se pak rovněž častěji obávají o vlastní zdraví i o zdraví svých blízkých.

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	<i>Naše společnost, v20-09</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
Termín terénního šetření:	<i>5. - 20. 9. 2020</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Vážení dat:	<i>Vzdělání X NUTS2, věk X NUTS2, pohlaví X kraj, velikost místa bydliště X věk, vzdělání X věk</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>951</i>
Počet tazatelů:	<i>152</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Kód tiskové zprávy:	<i>oz201015</i>
Otázky:	<i>KK.1, KK.20, KK.15</i>
Zveřejněno dne:	<i>15. října 2020</i>
Zpracovala:	<i>Naděžda Čadová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý. |
